

1917

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Светосавска свеска

УРЕДНИК
СТЕВАН И. ПАЈЕВИЋ
арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1935

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

СВЕТИ САВА

као народни просветитељ и државник^{*)}

Мени је пала у део ретка част: да ја мали говорим о великом Србину, великом Југословену, великом Словену и великом човеку у опште. Тај великан јесте вама свима из историје познати св. Сава.

Када се говори о великим људима мора се нагласити једна света истина а то је: да велики људи припадају свима временима и свима народима, и што су старији то су већи и славнији! Велики људи неумиру, — они вечито живе; за њих је Његов казao: „благо томе ко довијек живи имао се рашта и родити“. Вјечна зубља, вјечне помрчине, нит догори нити светлост губи Њихова дела такође су вечна. Велики људи стварају историју а не историја њих, они рађају време а не време њих. Кроз велике људе огледа се онај народ у ком су се родили; и у колико више има великих људи у једном народу у толико тај народ заузима важније место међу културним народима у свету, и у толико више благостања постоји у том народу и у опште у свету.

Сви културни народи имају своје велике људе који су се истакли, неки на националном пољу, неки на културном, неки на моралном, неки на просветном, неки на књижевном, неки на научном, неки на политичком и државничком, а неки као војсковођа, а неки као миротворац. Често бива да појавом једног човека у своме народу, тај народ дође до велике славе моћи, и што је свој рад боље засновао на солидној основи, тим је његово дело трајније и по народ, па и по човечанство значајније. Ми Југословени, а Срби специјално не изостајемо у великим људима ни иза великих народа, а од мањих далеко предњачимо. Један

^{*)} Предавање г. Мирка Дрзговича, проф. читано на прослави 700—годишњице Св. Саве у Пожаревцу.

коме припада прво место међу нашим великанима јесте наш данашњи слављеник св. Сава.

Ми данас прослављамо његов дан и 700 годишњицу његове смрти. Св. Сава је велики, као просветитељ, као државник и политичар, као верски организатор и реформатор, као књижевник, као беседник и као миротворац.

Св. Сава је трећи син Стевана Немање. Интересантно је нагласити да је Немања било преко 50 година када се Сава родио. Све што је Немања урадио за српски народ, да није имао св. Саву, и да овај није научио школу и продужио Немањин рад, Немањино дело не би имало велике вредности.

Сава као млад човек од скоро 20 година иде у св. Гору 1192 године, тамо се монаши у Руском манастиру св. Пантелемона, и после неколика месеца одлази у грчки манастир Ватопед да учи школу. Ту у центру православља, у духовном и књижевном центру Византије, указала му се згодна прилика да научи грчки, онда дипломатски језик, и да прочита сва знатнија дела великих грчких филозофа, научника, теолога и правника, те да стекне једно солидно знање које је доцније употребио на просвећивању свога народа. Године 1196 по његовим саветима абдицирао је Немања са престола, уступио га синовима, а он се је замонашио, добио је име Симеон и дошао је код Саве у св. Гору Сава научен, а по природи особито бистар и даровит, чим је Немања дошао код њега, он почиње да ради неке државничке и верске послове у корист свога народа. Прво одлази у Цариград своје пријатељу цару Алексију III Комнину, и добија од њега повељу да подигне српски манастир Хиландар у Св. Гори, у коју би се спремали српски учитељи и свештеници. Он је код цара успешно свршио и још неке важне послове који су се тичали осталих светогорских манастира, и српског народа посебно. Хиландар је од неоцењивог значаја за српску средњевековну просвету и културу, као данас универзитет у Београду. У Хиландару Немања умире 1200 године, а после тога Сава немогавши трпети ропство Латина напушта св. Гору и носећи мошти свога оца дошао је у Рашку 1208 г.

Сада тек настаје оно што је главно за српски народ, што је св. Сава за њега урадио. Сава је српску земљу затекао разривену међусобним борбама, опушћену и опљачкану од Мађара и других непријатеља; браћу Вукана и Стевана затекао је завађене, а народ верски и политички поцепан. Записи из ондашњег времена представљају ондашње стање у најдирњим бојама. Народ

је био непросвећен, од властеле потиштен, од непријатеља уна-
злђен морално и материјално. Сава је сад међу Србима оно што
је један лекар међу рањеницима и болесницима. Прво је успео
да измири завађену браћу и да их приволи на зидање манастира
и других културних установа у својој земљи, наравно пошто им
је он довео мајсторе и стручњаке из Грчке. Затим је почео са
просвећивањем и култивисањем за крвљеног, поцепаног, потиш-
теног, непросвећеног и опљачканог српског народа. Али да би
Сава постигао свој циљ, а то је да просвети свој народ и да му
подигне клонули дух, он иде у народ. Иде од села до села од
града до града, од куће до куће, од настира до ратара и од
мајстора до трговца, и свакога учи, поучава, саветује и приво-
љева раду и реду, а то је врло тежак посао, Сава је неуморно
радио на просвећивању свога народа и дан и ноћ, не тражећи за
свој напорни рад и труд ни сребра ни злата, јер је његово глав-
но богатство, главна срећа и задовољство: благостање, просвеће-
ност, култура и величина његовог народа, на чему је он целог
века неуморно радио и много урадио. Народу је подизао цркве
негде од камена а негде од дрвета, и уз њих школе. Где није
могао подићи цркву или школу, он је подизао крстове и то би
били зборна места дотичног села или племена. Сава је са собом
водио по неколико својих ученика које је сам спремао за народ-
не просветитеље и постављао их је за свештенике и учитеље у
крајевима куда је пролазио. За кратко време свога неуморног
рада на социјалном уређењу свога народа, Сава је препородио
српски народ и подигао га морално и интелектуално. Он преу-
ређује православну цркву, удешава је према народним интересима
и обичајима и слива је са народном душом. Он идентификује
цркву и државу, јер треба обе да служе интересима народа и
народ њима. Сава се не базира много ни на догмате ни на ка-
ноне, нити у опште на формализам. — За њега је важна садр-
жина а не форма. Њему су на срцу подједнако лежали верски,
морални, интелектуални, социјални, културни и државни интере-
си његовог народа и на њима је увек интезивно радио и много
урадио. Такав је Савин рад трајао први пут више од 9 година
Сава би и даље продужио рад у народу, али је дошао у сукоб
са братом Стеваном, јер је Стеван отерао своју закониту жену
Јевдоксију, Гркињу, а оженио се из Млетака Аном Дондоловом
Стеван је мислио да преко нове тазбине лакше дође до краљевске
круне из Рима, Папа му је послао 1217 г. круну под условом

да Стеван и сви Срби пређу у католицизам. Сава је противу тога енергично устао, и народ је био на Савиној страни.

Сава љут на Стевана одлази 1217 г. у св. Гору, одакле продужује у Никеју код грчког цара Теодора Ласкара и Васељенског патријарха Манојла Харитопула. Сава од њих затражи самосталност српске цркве; са чим је у почетку ишло врло тешко; нису се Грцима лако испуштали из руку велики приходи које су добивали од Срба. Али, кад им је Сава на дуго и на широко објаснио да православљу прети опасност у српским земљама ако им се не да црквена самосталност, цар и патријарх, нешто због тога, а нешто да у Сави и српском народу имају добре савезнике противу Латина, даду му самосталност, и њега, Саву свечано посвете 1219 године за првог српског архијепскопа.

Сава се из Никеје одмах вратио преко св. Горе и Солуна за Рашку. У Солуну је превео Крмчију, а из Хиландара је довео неколико способних људи и посветио их за прве Српске епископе у српским земљама. Грчке епископе и ниже свештенство заменио је Србима; на то је протествовао Охридски архијепскоп Димитрије Хоматијан и претио Сави да ће га одлучити од цркве. Сава га је презрео, па даље наставио са уређењем српске цркве, и са просвећивањем његовога народа. Земљу је поделио на 10 епархија. Епископима је дао по једну Крмчију, с излогом да се ње придржавају при управљању својом паством. Сава је сада имао на Стевана велики утицај, чак га је приволео да га поново венча са краљевском круном на једном величанственом народном сабору у Жичи, како би крунисање имало православни, српски карактер, што је код народа повољно схваћено. Стеван на све пристаје па чак даје Сави сву државну управу, да управља како за најбоље нађе, и није се преварио. Стеван је почео да побољева, и пред смрт га је Сава закалуђерио 1227 год. Држава се онда налазила још у тешким приликама, и требала је јака воља и велика способност да је извуку из кризе а тај је био св. Сава. И што је најгоре и најтеже за Стевана и за српску државу, било је то, што су се за време његове и Савине владавине на Србе рогушили неколико пута њихови ваздашњи непријатељи: Бугари, Мађари и Латини. Непријатељ је био знатно много бројнији, што каже наша народна песма: „да би смо се сољу праметнули не би смо им ручак осолили“. Али, и у тим приликама Сава је спасавао ситуацију: он одлази у штаб бугарскога

кнеза Стреза и моли га да не удара с војском на Србе, предочавајући му све последице проливане братске крви. Савини благи савети и дипломатска вештина имали су благотворан утицај на Стрезове војсковође, али не и на Стреза. Он је хтео на сваки начин да се напије братске српске крви, и да опљачка и опусте српску земљу. Али благодарећи Савиној дипломатији, Стрез је исте ноћи у своме шатору погинуо, а војска му се у нереду вратила назад. После је Сава ишао у Мађарску, такођер да води преговоре са Мађарским краљем Андријом, који је већ био кренуо велику војску на Србе. Преговори су се отегли недељама, јер су у почетку мађарски услови били врло тешки. Али је на крају крајева и овај посао Сава повољно свршио по Србе, па колико је оставио добар утисак на краља, краљ му је на растанку поклатио коња и оружје. Благодарећи Савиној паметној управи народом, у земљи је настало право благостање.

Дакле, можемо мирне душе рећи, да је св. Сава не само просветитељ и учитељ, не само архипастир српскога народа, него је он и духовни творац средњовековне српске државе, и благодарећи Богу и њему доспела је до своје славе, којом се народ вековима одушевљавао и запајао.

Пошто је Стеван умро ситуација се променила. За краља је дошао Стеванов син Радослав, који је више гравитирао Грцима јер су му и мајка и жена биле Гркиње. Чак је хтео да поново српску цркву потчини тазбини, управо охридском архијепископу. Радослав је и новац ковао са Грчким натписом. Сави се то није никако допадало; Сава је онда отишао у света места, — тамо је кушио неке православне храмове од Латина а неке је сам подигао, и уз њих склоништа за Србе који би путовали по Истоку. После више од годину дана, Сава се вратио и при повратку је свратио код Радославовог таста цара Теодора у Солуну. Куда је год Сава пролазио свуда је био величанствено дочекан и испраћан од световних и црквених поглавара, чиме се ми Срби можемо свагда поносити. Када се Сава вратио опет је почео свој стари посао: да иде кроз народ и да га просвећује. Али га је у томе послу после извесног времена омео братанић Владислав који је побунио властелу и народ противу Радослава, протерао га у Дубровник, а сам је постао краљ српских земаља. Да би спречио даља крвопролића и трвење у народу, Сава је измирио Радослава и Владислава и Радослава је замонашио. Али љут на Владислава због таквог поступка, у знак протеста напушта своју

земљу и иде 1233 године поново на Исток у света места, али с намером да се више не врати, као што је и било. Сава се је овом приликом увезао у Будви лађом, и Јадранским и Средоземним морем дошао је у Бриндиз, а одатле у Акру и Јерусалим. Из Јерусалима је писао студеничком игуману Спиридону, и одатле је чинио краћз и дужа путовања по свим знатним светим местима, па чак је био и у Синајској Пустинји.

Сава је и овом приликом имао да сврши једну врло важну црквено-државну дипломатску мисију, која се тичала браће Бугара. Зато је Сава посетио грчког цара и сва четири Васељенска патријарха: Јерусалимског Атанасија, александрискога Глигорија, антијохијског Симеона и никејског Германа. — Са њима је Сава водио дуге преговоре и тражио од свију њих пристанак за обновљења бугарске патријаршије и да се владар назове цар. Сава је и овом приликом показао своју генијалну дипломатску вештину, и успео је да ствар сврши повољно по Бугаре, то јест по њихову цркву и државу. Зато је и дошао у Бугарску 1235 године, у почетку јануара, где је био величанствено дочекан и угошћен од цара, патријарха и народа. Сави није било суђено да у Бугарској ужива неко време плодове свога успешног рада који је за Бугаре учинио, већ се после неколико дана проведених на служби Богу и народу разболео, и умро исте 1235 године 14 јануара, то јест равно пре 700 година. Кад је видео да ће испустити своју племениту душу, Сава је поздравно свој Српски народ, и последње су му речи биле: „за све Бога хвалим!“. Бугари су Саву ожалили и величанствено сахранили у храму 40 мученика. Онда су се обратили Српски краљ и архијепископ Бугарској да им дозволе пренети св. Сава у Србију, што Бугари нису хтели ни да чују. Тек када су дошли краљ Владислав и архијепископ Арсеније у Бугарску са црквеним и државним великодостојницима, — на њихове молбе Бугарски цар и патријарх пустили су и дали им Саву те су га 1237 године довели у Милешево.

Али ако је умро св. Савз нису умрла његова велика дела, и није умро његов дух, који је бдио над нашим народом у тешким данима и који сада бди над Србима и свим Југословенима.

Наш је народ св. Саву и његов рад обавио фантастичним легендама, поучним причама и славопојкама, и створио му тако величанствен култ какав нема ни један православни, а ваљда ни хришћански светитељ. На пр. том великом српском светитељу народ је посветио, и назвао његовим именом многе храмове, шко-

ле, болнице, часописе, удружења и др. Затим га славе као крсну славу многе фамилије и братства. Још га славе многа удружења самарциско, ужарско, златарско, ћебациско, табачко, млекарско, земљорадничко, зидарско и многа друга, — све је то народ учинио у знак освештања имена своје првом учитељу и просветитељу који их је научио тим занатима. Сва та удружења знају читава предања како их је св. Сава извукао из мрака незнања и навео на пут знања и светлости. Народ је његовим именом назвао многа брда, стене, путеве, планине, изворе, реке, потоке, језера, поља, њиве и винограде, па често многи кажу овде и онде рађа добро вино зато што је св. Сава пио од њега, а у овој је води добра риба зато што ју је св. Сава црекрстио својим штапом. Таквих и сличних прича има ваздан о св. Сави. Њему су православни Срби створили култ, њему су се увек искрено молили па му се и сада моле. По причању многих светских путника који су кроз 16 и 17 век пролазили кроз српске земље свраћали и коначили у Милешеву, пишу како су видели да се св. Сави моле и доносе прилоге поред Срба православних и муслимани, а и јевреја доста. — Сви су од Саве тражили исцељење својим болестима.

Али нису св. Саву светковали и поштовали само Срби православни и мухамеданци, него и многи католици и они су га знали уздићи на достојну му висину. На пример иако католик краљ Твртко I крунисао се на гробу св. Саве у Милешеву 1377 године. Певају му славопојке Дубровчани: Антун Сасин и Јакета Палмотић, Иван Мрњавић, бискуп Босански штампао је у Риму 1630 године живот и рад 22 светитеља, па је међу њима штампао и животу св. Саве. О Савином животу и раду писали су дубровачки свештеник, Томо Ивановић и Јосиф Асеман васпитаник Марионитског колегиума у Риму у 18 веку. Јеролим Ковањина, 1640—1714 сплитски властелин при крају 17 века пева св. Сави овако:

„Краља узвишена земље Рашке,
 Мудро чедо св. Сава,
 Сатаре обити Немањинке,
 Дика, крипкост, светост, слава,
 Бискуп, града поглавнога,
 Узор врха Атонскога,
 Липо уреди Рашко стадо,
 Пун достојства и светости.

(Stari pisci Hrvatski, knj. XXII str, 296).

У Милешеву је био Дубровачки књижевник Јакета Палмотић 1668 године, ишао је још са једним другом за Цариград. Он описује пут до Милешева а највише сам манастир Милешево његове фреске и друге украсе, па даље у стиху каже:

„На ходесе ту телеса,
Са стране у скрињи Саве света,
А и гробнице пуне уреса,
Бана, од старијих јоште љета,
И краљеви вредни и знани,
Ки у Босни краљеваху,
Од старине укупани.
У цркви се тој виђаху.“

(Jaketa Palmotić Djonović: Dubrovnik Ponovljen i Didone, Dubrovnik 1878 str 174, Весник Српске цркве за 1926 стр. 822).

Даље Јакетић пише како су их православни калуђери величанствено угостили и испратили. Још лепше велича св. Саву Фрањевац, калуђер фра Андрија Качић-Миошић почетком 18 века, који пева о четири света Саве, па за нашег светога Саву пева ово:

„Четврти је ружа изабрана,
Од Колина Немањић Стипана
Словенскога краља и цесара,
Од Источне стране господара
По имену калуђера Сава.
Круна, дика, поштење и слава,
Словенскога пука и народа
Пустињака крипосни војвода.
Бог му даје круну од блаженства,
И престоље својега краљевства,
Миљешево манастир се зваше,
Гдје св. Саву укопаше.
Поче чинит велика чудеса
Кад му душа пође на небеса,
Савино се нераспаде тело,
Него оста пуну годин цело
Рад чудеса калуђера Саве,
Словенске га све државе славе,
А, највеће ерцега Стипана
Св. Саве бановина звана.“

(Andrije Kačića-Miošića: Razgovori ugodni naroda Slovensko-ga, Sedmo izdanje strana 26.)

Можда ће се неко изненадити кад чује да је било и да има католика који су славили и светковали св. Саву, на пример да наведемо између осталих овај случај: шездесетих година прошлога века седео је једном приликом и Игњат Вајферт у друштву неких Срба у Панчеву. То је било негде у очи св. Саве па им се је Игњат сав очајан јадао како ће му пиваре страдати љети без леда, јер је зима била блага, а није било вештачкога леда као сада. Један му Србин одговори: „не бој се, донеће наш св. Сава леда колико хоћете“; И завста је на св. Саву замрзао Тамиш и Игњат је напунио леднице ледом. Од онда је Игњат светковао св. Саву до своје смрти, и обје пиваре, у Панчеву и у Београду на Савин дан нису радиле док је био жив Игњат. Уз то је сваке године шиљао по две велике свеће у панчевачке православне цркве. (Весник Срп. Цркве за дец. 926 г. стр. 314) Св. Саву као светитеља и Божијега угодника светкују браћа Руси, Бугари па и Грци, али Грци као мањег светитеља. Београдске Грке натерао је кнез Милош да светкују св. Саву јер кад нису хтели једне године кнез их је позвао те су му из Београда дошли у Пожаревац, ту их је по његовски дочекао и испратио, па су од онда још одмах после Божића питали Србе: „кад је дзанум оно васе светло Сава, да идемо у црква, да опет не цуји кнез Микос“. (М. Милићевић: Годишњица Н. Чупића књ. 1 стр. 161).

Дакле, Свети Сава је идеал не само Срба него свих Југославена па са њима и браће Бугара, јер је Сава и за њих доста радио и урадио.

На Савиним благим речима и искреним саветима на његовом паметном раду за добро српског народа, заснована је средњевековна српска држава, и народна српска православна црква па је зато држава дошла до велике славе и сјаја, а светосавска црква је била будна стражара на бравику националне свести. Светом Сави у многоме припада заслуга што је наш народ пребродило своје тешко ропство, и што је опет васкресао и постао велики. Свети Сава је творац српске државе, св. Сава је отац српске цркве, св. Сава је неимар српске душе, св. Сава је уздигао и просветио морално и интелектуално српски народ; св. Сава је измирио браћу: Вукана и Стевана; измирио је братаниће: Радослава и Владислава; измирио је Србе и Мађаре и измирио је Грке и Бугаре. Он је миротворац, он је Божи угодник и заштитник наш код Бога, зато нека му је слава и хвала увек и довека.

Мирко Драговић, професор

Свети Сава као књижевник

Срећа и благоданье једног народа, управо једне земље, не зависи од њених широких поља, шума и рудника, него од људи који управљају земљом. Тако исто ни слава једне земље, једног народа не зависи од броја становника него од броја књижевника философа, научника, државника, војсковођа и других паметних људи којима на срцу леже интереси своје земље и свога народа.

Често је бивало па и сада има, да неки многобројни народ служи као слуга, или се сматра као пријаја неком знатије мањем народу. — То бива због тога што је тај мањи народ по интелекту и по духу већи, што је он просвећен, јер непросвећен народ јесте само једна гомила.

То су увидели и два велика Србина Немања и св. Сава; и један и други увидели су да само јунаштво и природна бистрина којима се је увек одликовао српски народ, нису довољни да Срби дођу до велике славе и моћи, него им треба школа, просвета и култура. Зато је с. Сава отишао у Грчку, у св. Гору да тамо учи школу. Он као да је предвиђао да ће од његовог знања зависити судбина и прогрес српског народа, па је легао на књигу, и учио дан и ноћ. Брзо је савладао грчки језик на ком је читао све старе грчке и римске класике, законе и друге вредне литерарне ствари Грчки је језик био и дипломатски језик у свету у оно време, он је Сави као рођеном дипломати много вредео кроз цео век, али се Сава није задовољио само тим, да своју главу напуни туђим знањем, туђим књигама, и мислима, него је и сам радио, размишљао, проповедао у црквама, усмено људе учио, по градовима, селима, саборима и вашарима затим је доста писао оргиналних радова и преводио са грчког на српски језик. И тако је св. Сава први српски књижевник, први српски просветитељ, први српски Архијепископ и први српски дипломата у правом смислу.

Пошто су још Ђирило и Методије превели неке богослужбене књиге са грчкога на словенски језик, а после су то радили и њихови ученици, вероватно, да је било неке књижевности бар преведене на српски језик али то су све незнатне ствари које се чак нису очувале ни у одломцима у нашој књижевности, те незнамо и ако је шта било пре св. Саве како је то изгледало. Али разлог због којег ми нисмо имали своју српско-словенску,

националну књижевност до св. Саве, јесте тај, што се код нас није било утврдило хришћанство. Са примањем хришћанства многи су, или управо сви некултурни народи примили културу и просвету, и створили своју националну књижевност — благодарећи хришћанству. Колико се је један народ више утврђивао у хришћанство у толико је бивао просвећенији и у толико је стицао бољу књижевност. Тако и ми Срби, и ако смо званично примили хришћанство још у 9 веку, код нас је све то ишло врло лабаво, измешано са старим многобоштвом од којег је нас дефинитивно раставио св. Сава, а место њега дао је нама писменост и увео нас у ред културних народа. Да би Сава тај тешки посао успешно свршио он је морао да иде кроз народ и собом је водио неколико својих ученика и свештеника и сви су некрштене крштавали и невенчане венчавали уз пригодне поуке у хришћанском духу. Тек када је Сава боље утврдио хришћанство и православну цркву у српским земљама, могло се отпочети са српском писменошћу и књижевношћу. И он, Сава први почиње да пише српске књиге, што није чудо када се зна да је он био поред природне бистрине, и најизученаји Србин свога времена. — А уз то само уређење српске цркве захтевало је књижевност па је отуда са црквеним уређењем почела прва српска књижевност.

Данас у 20 веку многима изгледа чудновато зашто баш једно свештено лице да буде први српски књижевник, први српски просветитељ и највећи државник и дипломата свога времена. Не треба се чудити што је црквени човек први српски књижевник, јер су до скоро црквени људи били први књижевници и у другим земљама; они су били први астрономи, први астролози, први филозофи, први државници и законодавци и први просветитељи. Црквени људи су измислили и азбуку, писменост, сликарство и друге културне тековине. Примера ради да наведем од каквог су значаја били свештеници у Историји човечанства: Египатски свештеници, поред писмености они су измислили и увели у живот наш јулијски календар 19 јуна 4241 године пре Христа. Интересантно је нагласити, како је Фараону Снофру око 2800 година пре Христа један свештеник Богиње веселја Басте, звани Нафер Роху претсказао буне и несреће у Египту ако Фарзон непромени начин управљања земљом.

Аменхотеп IV увео је неке верске реформе у Египту противу воље свештеника, и то га је стало престола. По угледу на свештенике старог века радио је и св. Сава. Али то да остави-

мо на да се поново вратимо на Савину књижевност и да видимо њен значај за српски народ и српску просвету и културу, што нас овде нарочито интересује.

Прво Савино књижевно дело јесте Карејски Типик, који се сада чува у Хиландару, а којег је Сава написао 1200 године. То је строго правило за живот монаха који живе у Савиној ћелији у Кареји, коју је сам Сава подигао и у њој испоснички живео неколико година. У овој ћелији видео сам 1926 год. једног монаха, по народности Чеха, који се у Савиној ћелији подвизава у посту и молитви по примеру св. Саве.

Друго Савино дело јесте Хиландарски Типик рађен по угледу на Грчке Типике, препис тога Типика из 13 века сачуван је до данас, и издао га је покојни патријарх Димитрије, то су правила по којима су живели српски монаси у средњем веку, који су ишли у св. Гору, да тамо проживе неко време, спремајући се за свештенике и првосвештенике српског народа!

Треће и најважније Савино дело јесте Немањина биографија. — Ту се прича о Немањиним калуђерењу, калуђерском животу у Студеници, калуђерском животу у св. Гори, богатим прилозима на хришћанске Богомоље и друге културне установе које је Немања учинио, — у њој се описује оснивање Хиландара, Немањина смрт и Немањин пренос из св. Горе у Студеницу. У биографији се огледа нежна, хришћанска, синовска љубав према своме родитељу — љубав Саве према Немањи. Причање је у Биографији једно, јасно и просто, па и као историски извор биографија је врло поуздана, што није случај са свима другим биографијама 13 века.

Четврто Савино дело јесте Студенички Типик, којег је Сава писао приликом свога управљања манастиром Студеницом, од 1208 до 1217 године. Овај је типик наставак Немањине биографије, те и ако су два посебна и различита књижевна рада, саставни су део једне целине.

Пето Савино дело јесте писмо студеничком игуману Спиридону, које је Сава писао 1233 године из Јерусалима, са болесничке постеље. И ово је писмо као једна посланица која је од велике књижевне и историске вредности и још и данас.

Сем ових побројаних оригиналних Савиних дела, Сава је превео и допунио Грчки Номоканон са тумачењима најбољих византиских правника онога доба, т. з. Крмчију, која је из Србије прешла у Бугарску а из Бугарске у Русију, па се и данас употребљава у православним словенским земљама. Уз то, Сава је и

мао неколико својих вредних ученика, којима је давао иницијативу за превођење најважнијих богослужбених књига, јер је Сава био сувише заузет разним црквеним и државним пословима, те није стизао да све сам уради ма да је био неуморни радник. Али и за преводе припада заслуга св. Сави, тим више што је у оном бурном и тешком времену сав свој живот посветио на књизи и просвети и на верском и државном уређењу у српском народу. Дела св. Саве су ремек дела старе српске књижевности; он је први српски књижевник по времену и први по важности, која му заслужно припада у историји наше старе књижевности. Поред тога што је сам доста написао, учио, саветовао и беседио, он је створио услове да могу наставити и наставили су рад на српској књижевности Савини наследници и уздигли је на завидну висину. Свети Сава је око себе окупио и помагао људе од књиге и знања, и стварао центре и услове за књижевни и просветни рад. Да свети Сава није ништа друго урадио за српски народ, него што је створио српску књижевност он би заслужио да га славимо као великог сина нашег народа за којег је он целог века делао.

Када је св. Сава могао жртвовати сва земаљска уживања и почести, када је могао и дан и ноћ неуморно радити за добро Српског народа, када је нас просветио и увео у ред културних народа, онда и ми треба да му се знамо бар приближно одужити.

У Пожаревцу
на Св. Саву 1935 године.

Мирко Драговић, професор

Постанак манастира Горњака

Између многобројних и знаменитих српских манастира, који спадају у ред великих задужбина српских владара из средњег века, у данашњој обновљеној Браничевској епархији, међу првима долази световаведениски старопигијалан манастир, који се налазе на границе млавско-хомољског среза, манастир Горњак.

Постанак овог манастира датира се из друге половине XIV века, т. ј. око 1375—1380 године, за време владавине кнеза Лазара, коме припада и ктиторство над истим манастиром.

Подробнијих историјских података (као што то бива већином и са осталима српским старим манастирима) овај манастир нема, али сво у колико их има у својој архиви, а и сачуваних у разним литерарним изворима, они су од неоцењиве вредности за историју истог манастира.

Проучавајући стање источног монаштва а и свјих манастира у литературним изворима из последњих деценија XIV века, ми можемо о постанку световаведенског горњачког манастира навести следећу предисторију:

Источњачко калуђерство у то доба било је јако узнемирено селдучком навалом, која је продирала све даље и даље западним деловима византијске империје, и због тога, много калуђера са истока прешло је из византије у пределе западних држава, где је тражило мирног уточишта.¹⁾

Овде у западном делу Мораве, после пада Душанове царевине, прешао је већи део српских монаха из немањинских манастира и овде су наставили свој монашки живот.²⁾ Осим тога, у то доба на истоку узима већег аскетског полета једна засебна каста калуђера подвижника, која је у усамљености и непрекидном ћутању тражила путеве за спас својих душа. То су т. зв. „исихасти“,³⁾ за овакав начин живота они су тражили за себе што удаљенија пустињачка места, где би могли у миру да испуњавају своје монашке дужности.

Једна група од ових калуђера-исихаста, чија су имена забележена у историји српске хришћанске цркве, а на броју беше њих седам, дошла је у пределе браничевске околине, тражећи подесна места за свој испоснички живот.⁴⁾ Један од ових калуђера по имену Григорије, дошао је у околину града Ждрела и населио се у шумовитим планинама иза браничевске епископије, који су биле пуне мањих и већих пећина-грота, подесних за испосничке ћелије. Овде преподобни Григорије нашао је одмориште за себе и своју поближу братију.⁵⁾

¹⁾ Василије Марковић, „Православно монаштво и манастири у средњовековној Србији“, Стр. 126. Сремски Карловци 1920 год.

²⁾ Ibid.

³⁾ Ibid. стр. 128.

⁴⁾ Архимандрит Иларион Руварац, „О кучајинским манастирима по записима (о ждрелском световаведенском манастиру)“, Види Старинар српског археолошког друштва, Година VI, књига 2, страна 41. Београд 1889 г.

⁵⁾ Види нашу расправу о прелодобном Григорију Синзиту-Ћутљивом Гласник Српске православне Патријаршије, бр. 14 стр. 219 Срем. Карловци 1933 г.

О постанку световаведенског-горњачког манастира има и неколико предања, која и данас могу да се чују од побожног света у горњачкој околини, а која су већ и у литератури забележена.

Прво од њих гласи овако:

„Кнез Лазар често је долазио са својом свитом из љубави за добрим ловом зверади, и за увеселителним и дивним пределима чезнећи у ждрелске и млавске пределе, где је обично и свој стан држао, на коме је после тога за спомен свога честога доласка цркву подигао и село на истом месту основао, које Шетоња наизменује. Тако је он неке од своје свите, да му лова из ждрела донесу. Но међутим ловeћи по планини око горњег града и по обичају викајући, то они један пут из ларму и вика спазе човека гола испред њих бежећег, и познаду да мора неки пустињак бити. На то се овај пустињак устави и позове, да по дужности свога живота никакко неможе из планине ићи, и најпосле се у томе сагласи са свитом, да му даде некакве старе хаљине, и он буде пристојно обучен, и препоручивши њему, да се он никуда не крене с истог места док они за њега кнезу не јаве. После тога одмах је послан један између њих кнезу, да му за овај случај јави, и кад је кнез за исти догађај разумео, онда се спреми за пут и пође у планину радосно, да се саставе са пустињаком, као Божјим угодником и служитељем. И тако дошавши близу горњег града на једно равно место код Млаве, нареди, да би пустињак к њему дошао, или међутим овај кад је већ близу кнеза дошао не хтеде преко саме Млаве прећи, да би кнезу баш пред саме очи стао а то зато, што се је из своје велике побожне учтивости стидно, него с друге стране Млаве на питање кнезу покаже: да се он именован зове Григорије, које је добио у постриженију монашког чина у синаитским манастирима, одакле је у Србију и дошао са јоште неким пустињацима. И осим осталогa говораше даље, да живи у једној пећини близу горњег града, који град и сад постоји. Он је овом приликом кнезу проповедао а између осталогa и о свом монашком животу а нарочито о горухој жељи како би имао вољу кад би се по милости хришћанској онде где он пребиваше један манастир основати и подићи могао, ово причање и разлагање овога пустињака троне кнеза Лазара, који је и иначе и по својој природи милостив и јако дарожљив био, па зато сам запита пустињака: „где имаш жељу да ти ја саградим манастир“? На ову кнеже-

ву милост Григорије одмах одговори: да има вољу испод горњег града крај Млаве код његове нештере, да му манастир сагради. И на ово је кнез одма драговољно саизволио, и после за кратко време сазидао данашњи манастир Горњак кога украси са свима потребама.¹⁾

Друго предање о постанку манастира Горњака је следеће:

„Цар Лазар пре него што ће поћи на Косово радо је долазио и живео у овој околини. У околини села Шетоња он је са царицом често шетао се, и слушао жуборење Млаве: отуда остане Шетоња. Лети је обично боравио у вароши, која је била онде где је сад Петровац, а дворове и куле имао је између села Бистрице и Ждрела. Једанпут пође он уз Млаву у лов и опази неког пустињака (Св. Григорија) да бежи, Викне за њим да стане, али он није хтео, цар потегне стрелом и рани га. Пустињак побеже уз Млаву, а вода на оном месту где је цар викну стане престане жуборити, и то стоји и данас, а зове се „Мучило“.

Цару беше криво што пустињак побеже, с тога нареди да га свуда траже и најпосле га нађу у пећини више Горњака где лежи. Кад цар види да је то светац, покаје се што је учинио, замоли га за опроштење и сазида на оном месту где га је нашао манастир. Том манастиру дарује многа села чак до Дунава и постави Глигорија за старешину. Али он нехте ту да борави већ замоли цара: да му сазида ћелију на Жежевцу, а онде у пећини више Горњака да му направи прквицу. Цар то учини и када је све било готово, цар оде на Косово, а Св. Глигорије умре горе на Жежевцу у оној ћелији. Прича додаје да је ту и сарањен“.²⁾

Исто тако и Ђура Јакшић у примедби испод своје песме „Ноћ у Горњаку“, изводи предање слично овима.³⁾

Кроз кратко време, после доласка преподобног Григорија у браничевску околину, као што наводи предање, кнез Лазар састао се са њим у пределима Горњака, а као човек дубоке вере и побожности лако се дао наклонити, да сазида манастир т. ј.

¹⁾ Ibid. стр. 220

²⁾ Михаило Ст. Ристић, Старијар српског археолошког друштва. Год. III бр. 2. чланак 5 стр. 59—60. — (Предање о смрти преподобног Григорија Синајита неодговара стварности, јер доказано је да је препод. Григорије умро у манастиру Григоријату у Св. Гори, одакле су његове мошти пренесене у манастир Горњак. Види Глас. срп. прав. патријаршије број 14 страна 221 Сремски Карловац 1933 г.)

³⁾ Види: „Библиотека српских писаца“ Ђура Јакшић Књига 1 стр. 28 Београд.

цркву у част Ваведења пресвете Богородице, то јест данашњи Горњак.

Кнез Лазар примивши се ктиторства над овом црквом обдарио је исту ветиким поклонима и имањем, колико је било потребно ради издржавања исте. Као потврду о зидању Богородичне цркве у ждрелу браничевском, тако и о припадности поклоњеног имања истој цркви кнез Лазар издао је преподобном Григорију своју хрисовуљу-повељу, у 1380 години.

Од овог времена Богородична световаведенска црква у Ждрелу Браничевском, која од XVIII века зове се Горњак, улази у први период своје историје.

Свиђел Серафим.

Свете тајне и обреди како се данас врше, а како их треба вршити

— Наставак —

Не може се довољно нагласити потреба, да се свештенорадњама приступа и исте обављају с дужном озбиљношћу и пажететом, јер у противном може наступити парадокс да се оне омаловажавају од оних чија је императивна дужност, да се боре против тога свим силама. У нашем народу постоје и у употреби су као згодне, да унесу расположење у друштву, многобројне и често врло неукусне приче на рачун нас, свештеника, а које потичу свакако још од Турака. Иако махом неистините и очигледно изражавају саркастичну тежњу, да се пастири изложе потсмеху, ипак не можемо за утеху сопствену тврдити, да су све оне лишене веродостојне подлоге. Од једног активног просветног радника, рођеног у Шумадији, слушао сам да је његов стари свештеник имао обичај, да при крштавању, уз певање додаје црквенаку опомену: „види дер лете, да није од седамдесет пете“, што се односило на стопарче од 1875 год. Можда је ова као и остале шале баш у вези са претераним старањем око наплате награде, али несумњиво иде на уштрб интереса вере и угледа свештеничког.

Кад је реч о св. тајнама и обредима и вршењу истих споменућу неоспорну чињеницу: да како у вршењу богослужења тако и тајни и обреда не постоји једнообразност, а и тај наш

недостатак искоришћују противници цркве у борби против нас. Ваља да смо једном на чисто, да за Божје слуге нема нити могу постојати ситнице у опсегу богослужења и обредне стране и да нико нема права, да самовласно избацује ово, што је Устав Цркве прописао за поједине верске потребе: Јединство мисли, служења, акције и одбијања стреловитих напада тамних сила данас се више него икад мора сачувати, а то ће се постићи само онда ако се успе да очува поверење, које наш народ још поклања добрим свештеницима. При сваком сусрету, а нарочито приликом свршавања великопосних и славских водица, свештеник ће васпитно деловати на народ и то: лепим опхођењем, тачношћу, свесним и побожношћу испуњеним, вршењем водоосвећења и пригодним, корисним саветима из области вере привреде, хигијене и т. д.

Разуме се да се то може постићи само ако са љубављу обављамо све своје дужности и исту преносимо и на своју паству да би пришла Христу и Цркви.

„Проклет био ко немарно ради дело Господње“ вели Св. пр. Јеремија (XLVIII, 10). Од пастира се много тржи, јер му је много и дато за победу Христова дела, он мора да приноси велике жртве и одолева највећим искушењима. Увек и у свакој прилици ваља подгрнати пламен одушевљења, без кога се не може одговорити својој пастирској дужности, а обратно може јој се нахудити... „Ти људи“ — по Ч. Спурдону — „морају бити запаљени свећњаци у тами, ако не желе, да њихова проповед доносе само смрт и погибију. Они морају својим животом, да допуне своју науку. Ако они у себи немају светлости, они ће увредити Онога који их је послао и поставио да уче народ Његов.“ (Добри Савети).

Одступања има у вршењу тајне крштења која се код нас врши обливањем, а не погружавањем како прописује Устав Цркве. Зашто се не врши погружавањем, није ми познато но биће да је из техничких разлога, а и у интересу здравља дечијег, ако се има у виду тешкоћа таквог крштавања особито у време јаких хладноћа. Што се пак венчања тиче ваља приметити, да је немогуће у свима приликама одговорити наређењу квиона, у колико се односи на свршавање истог до подне јер дешава се често да сватови долазе и после подне, а незгодно би било свештенику да их враћа, особито ако су из удаљенијих места од цркве. Карактеристично је да највећи број сукоба између пароха и пастве

избија баш у односу на венчање и то поглавито питању награде. Без обзира на своје право на награду, упусти ли се свештеник у ценкње у цркви, око исте, убија сопствени углед, наносећи тиме штету и интересима Цркве. Још већу саблазан ствара он ако одбије да венча младенце и сватове врати из цркве због понуђене му мање награде за венчање, а и таквих на жалост случајева има.

У погледу свршавања тајне венчања и осталих тајних обреда могу рећи да се у главном врше у духу прописа уставних ма да се мора признати, да је материјалистички моменат, код приличног броја свештеника наглашен при томе више него што би требало. А што је тако главни је узрок у несавременом начину директног наплаћивања награде свештеничке од народа, који се тим начином одбија од цркве, а код пастира убија слан и одушевљење у пастирствовању.

Тајна кајања како се она врши код нас, изгледа ми није и достојној висини. По правилу она се врши у време постова, во врши се и треба је вршити на захтев верних увек и у друго дане кад се служи служба и неко хоће да се причести па и у обичне дане. Али што је за највећу осуду и жаљење, у многим црквама се оно ускраћује и уз постовете причасницима, нарочито ако је један свештеник при цркви. Навод да сам не може да служи и исповеда не може да се одобри, јер на тај начин би се исповест потпуно изоставила што није тако ретка појава. Мора се истаћи да има на жалост и свештеника, који не излазе увек на сусрет молбама појединих хришћана у овоме, нарочито ако чешће приступају тајни кајања, због чега такви, обично богомољци одлазе са жалошћу и затим критикују своје свештенике. До душе и сами верни по некад избегавају исповест, али то весме бити разлог, да и сами пастири Христова стада занемаре своју дужност и, услед нестрпљења или какве друге своје слабости, у овом им повлађују или врше заједничку, јавну исповест верних.

Где је парох сам при цркви, исповест треба да врши између јутрења и литургије и васпитно утиче да се и у верних пробудн веће уважање према тајни исповести него што је данас. И у томе претставници Св. цркве имају претходити примером вернима, не штедећи себе као истинити лекари и вођи, према речи песниковој:

„Добар пастир јер што каже ином“,

„Сам и својим потврђује чином“.

(Иван Мажуранић: „Смрт Смаил-Аге Ченгића.“

Записник

— Наставак —

Извештај о званичном листу Браничевске Епархије „Браничевски Весник“.

Преосвећени Епископ Јован говори о значају штампе, за коју вели да је 9 сила у друштву и према којој се цени друштво на коме је нивоу свога савршенства. Сви се данас користе штампом, брошурама, листовима, часописима и др. да утичу на масу и да шире своје мисли и идеје.

За црквену штампу вели да је она увек претходила световној штампи и својом садржином и дејством у народу. Као што многи не могу да беседе и поред одличне спреме и свестраног познавања предмета, тако исто не могу сви ни да пишу, да писмено исказују своје зреле мисли, што се може констатовати по листовима и часописима црквеним. Износи да „Браничевски весник“ излази већ две године и да су у том времену расписиване разне теме, у циљу стварања амбиција, конкуренција и рада код свештенства. Нада се да ће свештенство „Браничевски весник“ прихватити својски и одржавати га, јер је један од бољих и озбиљних цркв. часописа као и да се може са осталим црквеним часописима такмичити за првенство. Желео би да свештенство сматра „Браничевски весник“ као свој орган, те да он буде као ревија — огледало активности и рада свештенства ове епархије. Да се у њему штампају: беседе, расправе; приказују историјски догађаји, личности и обичаји и да се развије једна јака црквено просветна акција. Изјављује на крају благодарност свима онима који су сарађивали у њему и старали се за његово уређење и редовно излажење а свештенство позива да активније сарађује у њему.

Г. Драг. Поповић члан цркв. суда, подноси скупштини извештај о „Браничев. веснику“ моли да га свештенство извини јер није могао да напише и поднесе писмени извештај јер му је то стављено у дужност пред саму скупштину. Прво износи историјат постанка „Бр. весника“. Њ. П. Еп. Митрофан упокојени у Господу бив. Епископ браничевски — Слава му! и Г. Д. Милановић бив. претсед. цркв. суда одлучили су да се издаје један званични службени лист, који би имао карактер чисто званичног и обавештајног органа и он је основан. Доласком Г. Еп. Јована нашло се за потребно да се тај лист прошири и да се поред ава-

ничног дела унесе и литерат. белетристички део, те је тако од једног малог званичног листа постао један леп и озбиљан часопис. Исти је у почетку даван у врло малом, ограниченом броју примерака. Због финансијске оскудице морала је се претплата на исти повећати од 20 дина на 50 дина. Са средствима материјалним се стално кубурило. Штампање се финансирало из неког депозита код цркв. суда. Претплату је измирило 78 претплатника а 75 и место да се покаже суфицит показао је се дефицит од 40 дина, око штампања и издавања листа.

У последње време „Браничев. весник“ штампао се у 400 примерака и слати су поједини примерци и лично свештеницима и апеловало се на њих да нађу још по кога претплатника, но, су многи враћали лист јер нису могли да нађу још по кога претплатника. Овим је завршен извештај.

Драг. Тодоровић, свештеник. Нисам могао да нађем ни једног претплатника у својој парохији јер је лист за народ и сувише скуп, мисли да би за народ требало створити засебан јевтинији или чак и бесплатан лист. Многи секташи као на пример Адвентисти деле бесплатно листове и књиге народу, па мисли да би и наша црква требала то да чини. Предлаже да се створи фонд Епарх. у који би свештеници улагали одакле би се издавала и штампала побожна литература.

Ник. Милић усваја предлог Тодоровића. Чуди се да је референт Драг. Поповић могао да упуте свештенству прекор, када се зна да у народу влада оскудица. Предлаже да се за народ штампају листићи побожне садржине, јер „Браничевски весник“ може да служи на част по садржини, али не одговара потребама живе цркве, неприступачан је народу по садржини, већ да излазе листићи за народ и које треба свештенство да кредитира.

О уређењу часописа вели: да у службеном делу треба избегавати објављивање казни јер се тиме руши ауторитет свештеника када лист дође лако у руке. О тим казнама и без објављивања сазнаће се на који било начин. Тражи избегавање из листа објављивање осуства појединих свештеника.

Драг. Поповић. Само сам констатовоо да ни један свештеник није могао да нађе претплатника, а нисам упутео прекор свештенству, јер сам свестан да се претплата не може лако наћи. У осталом ја сам само извештач, а нисам ни уредник ни сарадник.

Ст. Пајевић говори о мисији листа Православни Хришћанин, као и о разним мишљењима о истом. Говори да је установљен

био пре рата цркв. фонд у који су све цркве улагале 10% од укупних прихода, а у циљу штампања и бесплатног делења народу књижица верско моралне садржине и констант. да тај приход није ишао у ту сврху. Моли г. Епископа да се заузме код Арх. Сабора да фонд обнови своју акцију у намењеном циљу. Говори да је потребан један чисто инструктиван лист који је неопходно потребан нарочито млађим свештеницима са регистром расписа и наређења на крају листа. Предлаже да се у Епарх. буџет унесе субвенција за један такав лист. Што се тиче „Браничевског Весника“ вели да је црквени суд апеловао на свештенство да нађе по једног претплатника али није то наређивао. Сарадници су били људи јаке интелигенције које је г. Епископ прикупио око себе али тај лист није био за народ.

Миодраг Пурковић сарадник листа вели да за евентуални неуспех и недостатак листа сноси и он моралну одговорност. Говори о намени тога листа и каже да би он у свом литерном научном делу требао да доноси богословске чланке и расправе и да се одређују животни моменти; да се сачувају традиције и обичаји а преко њих и националност, јер је црква за то у ово доба најпозванији. Треба да се отргну од заборава разни народни обичаји и да се сачувају и објасне, јер су лирска лица престала да негују обичаје, а црква као живи организам позвана је да то очува; апеловао је на сваштенство и учитеље да на том пољу раде, али се није јавило ипак таквих радова. Према томе Браничевски Весник био би једна слика веровања и обичаја, ако се све то при расним чинодејствима региструје, то би се на основу изнетог материјала могла да реконструјише културна историја целе браничевске епархије. И не само то, него ћемо тиме оставити један докуменат о своме раду и вољи за ред и активност.

Њ. П. Епископ Јован вели да постоје две потребе и то потребе свештеничке и читалачке публике. Ако би желели да одговоримо двема потребама онда би требали да имамо два листа „Браничевски весник“ да буде један од главних листова и да се од претплате и других прихода штампа и издаје, а осим тога да се издају мањи листићи и деле народу бесплатно. Али би то све зависило од броја претплатника и висине претплате. Одржавају мисли да би требало прво уносити систем богословских расправа и радова. Они су по својој садржини као научне ствари сувопарне и врло тешке за схватање и разумевање, али то је првенствено богословски лист и такви га богослов. радови као таквог карактеришу.

Друго, историски чланци, зато што у епархији имамо највећи број знаменитих места и људи који говоре о верској и националној свести, а где би ушли обичаји и традиције, јер је црква конзервативна као чувар народних идеала, тековина и светиња.

Треће; чланци и расправе из свештеничког живота, праксе и рада. У службеном делу треба да се објављују расписи, наређења и упутства цркв. власти. Правда повећање претплате и каже да растурање часописа зависи од умешности свештеника. О црквеном фонду каже да је пре рата износио 600.000 дин. што у данашње време претставља вредност од 10 000.000 дин. али је све то касније замењено у папирима, а осим тога из њега се по ослобођењу давало на многе циљеве; као помагање свештенства и њихових удовица и сирочади и подмиривале се многе црквене потребе а које су по ослобођењу биле многе и велике. Тај фонд данас износи око 800.000 дин. свог капитала Предлаже да „Браничевски Весник“ буде просветно одељење свештеничког удружења; да се исти са данашњим уредништвом прошири и да се подеси да одговара потребама свештенства и народа.

III

Избор управног и просветно мисионарског одбора свештеничког удружења.

Пре преласка на гласање г. Пајевић се ограђује од кандидовања за председника, правдајући то својим званичним послом којим је и сувише ангажован као Арх. Намесник највећег намесништва, парохије и других послова.

Подељени су листићи за гласање тајно како је то предвиђено у правилима — дат је одмор од $\frac{1}{2}$ часа.

После одмора прикупљени су листићи и пребројавани гласови. Према резултату избора изабран је за претседника удружења прота Милан Поповић.

Избор председника је бурно поздрављен од стране свештенства.

Ново изабрани председник свештеничког удружења Епархије Браничевске Милан Љ. Поповић прота захвалио се на указаном поверењу од стране свештенства. Моли свештенство да му у будућем раду помогне.

После овога приступа се избору 7 чланова за управни одбор. Намесн. пожаревачко Стеван Пајевић прота и Драг. П. Матејић свешт., нам. р.м. голубичко Рад. Марјановић прота, на-

месн. млавско Миловоје Радивојевић свешт., намесништ. морав. ресавско Божа Пандуровић прота, намесн. раваничко Александар Илић свештеник, параћинско Драг. Маринковић свештеник; смеревско-орашко Богдан Тодоровић свештеник, од монаха архимандрит Макарије.

За Просветно мисионарски одбор изабрана су следећа лица Синђел Серафим, Брана Милић, Бранко Цисарж, Борис Јаковљевски, Александар Колесников, Душан Николић, Милан Благојевић, Живко Барјактаревић, Др. Миодраг Пурковић и проф. Мирко Драговић.

После овога изабрива су два представника за савез у Београду г. Милан Љ. Поповић прота и 2 делегата Никола Милић прота и Брана Милић свештеник.

Скупштина је по завршетку свога рада и по исцрпљеном дневном реду закључена у 12 часова пре подне.

Дух Св. Саве

Дух св. Саве, јесте дух смирености. Оставивши царске дворе, раскош и богатство отишао је да тражи непролазног царства и да сабира благо на небу, које неће појести рђа и мољци (Мат. 6 гл. 19 ст.) Подвизавајући се и молећи се Богу, да му Бог да смирење, како би лакше могао презрети таштину овог пролазног света, узети јарам Христов на себе и од њега се научити; јер је он кротак и смирен. (Мат. 12, 29)

Дух св. Саве то је дух послушности. Он је отишао из царског двора, не да буде послужен, него, да служи са вољом, не мислећи на то да је он царски син, угледајући се на Господа Исуса Христа који је сишао с неба не да чини вољу своју, а вољу Оца небескога. (Јов. 6,38).

Дух св. Саве то је дух дарежљивости. Он је дао све што је имао. Дижући цркве, манастире, болнице, делећи сиромашнима и убогима на све стране и не остављајући за себе ништа, испунивши Христове речи: „продај све што имаш и раздај сиромасима“ (Лук. 18, 22).

Дух св. Саве то је дух мирољубивости, јер је помирио завађењу браћу, „а онај који мири назваће се Сином Божијим“ (Мат. 5,9).

Дух св. Саве, то је дух рада, јер је учио неуче како ће боље своју земљу обрађивати, показавши им својим рукама, као што апостоли заповедише. (Еф. 4,11).

Дух св. Саве, то је дух ревности, јер је ревносно учио сваки дом. (Лук. 19,47.) по примеру Христовом, да избави народ свој од безакоња. (Титу 2,14).

Дух св. Саве, то је дух речи, јер су његове речи зачињене сољу и благодати. (Колош. 4,6).

Дух. св. Саве, то је дух светости, јер је постао први Српски Архиепископ, постављајући и друге Србе за епископе по благодати св. Духа и заповести Ап. Павла да поставиш по својим градовима свештенике (Титу 1,5).

Дух св. Саве, то је дух Мудрости, јер је многа дела Господња створио, све је мудро учинио; пуна је земља духовног блага његовог (Псал. 104,24).

Дух. св. Саве. то је дух захвалности, Господу Богу што му је Бог дао благодати и разума, те је могао извести народ свој из таме на светлост и поставивши темеље црквама и школама које данас светле у пуном сјају и Срби певају му:

„Ускликнимо с љубављу
Светитељу Сави
Српске цркве и школе
Светитељској глави“.

Овим је он учинио да се и данас након седам векова светле дела његова и испуни ону јеванђелску истину: тако да се светли светлост ваша пред људима тако да виде добра дела ваша и прославе Оца Вашег који је на небесима (Мат. 5,16).

Радуј се оче Сяво, богомудре, похвало отечества твог; спаси и покри народ свој духом твојим светим.

Јеромонах Иларион

Са прославе св. Саве

И град Пожаревац, духовни центар Браничевске Епархије, прославио је на најсвечанији начин 700-годишњицу од смрти нашег највећег духовног учитеља и просветитеља Св. Саве.

Датум заиста знаменит у историји Српске цркве дао је инспирације свима родољубима и духовним властима за безброј идеја и мисли, како ће се одати достојна пошта највећем сину наше нације, чији дух и данас након 700 година веје у Српском народу.

Током инспирацијом вођене духовне и просветне власти у Пожаревцу дошле су на сретну идеју, да све школе и просветне

установе у овом граду — а њих има повише — заједнички прославе свога патрона Св. Саву ове године сви заједно у елегантној сали „Трговачког Дома“, која може примити око 2000 душа.

Сваку тачку програма за извођење ове свечаности саставио је нарочити одбор, на челу кога је био Његово Преосвештенство Епископ Браничевски Господин Др. Венијамин који је био просто напустио сав рад, само да ову свечаност што лепше организује и изведе. Овде не смео испустити радосну констатацију да су Га у овоме послу искрено и са пуно љубави помогле све просветне власти које су се утркивале да ова свечаност буде достојна онога, који је прву зубљу просвете запалио у нашем народу.

Општинска управа учинила је са своје стране један племенит гест, јер је одредила 200 динара оном ученику наше гимназије, који изради најбољи темат о Св. Сави, те је тиме поставила нашу омладину да више размишља о великом носиоцу свију племенитих идеала у нашем народу. Ову је награду добио Дарко Стошић, ученик VII разреда, који је уложио силну енергију и развио изванредну дијалектику, само да у што светлијим бојама представи оца просвете Српског народа.

Трговачка омладина, у чијем је дому изведена ова свечаност, потрудила је се да за тај дан украси свој дом венцима, ћилимима, сликама и др. те да и она ода дубоку пошту Светом Сави, који је сејао светлост где год је прошао, и уносио мудре идеје у све народне установе.

Занатлије, трговци, сељаци и остали друштвени редови ни су хтели изостати у исказивању своје захвалности Св. Сави, првом Архиепископу српском, јер су тога дана сви у свечаном руву дошли да виде и учествују у овом заиста ретком слављу које је сретна само наша генерација да дочека и изведе. Сала овога пространог дома са свима галеријама и кулоарима била је сувише мала да сав овај свет прими, те је се далеко већа маса са сузним очима морала испред дома да врати.

Према прописаном програму у очи св. Саве служио је лично Архиепископ са већим бројем свештеника бденије а на сам дан Св. Саве св. Литургију која је почела у 8, а свршила се у 9^{1/2} часова. Затим је формирана прекрасна литија у којој су узеле учешћа све школе, све корпорације и огромна маса народа. Напред су ишле две заставе: државна и црквена. Затим црквени барјаци и небо, под којим је био Св. Владика, а око Њега преставници свију власти, војске и других установа.

Још ни средина ове поворке није била изашла из црквене порте када је њено чело већ улазило у дом. Брујње звона, ви- трогасна музика и мешовити хор црквени давали су још лепши чар овој одиста дивној свечаности. Пожаревац није упамтио још тако величанствену прославу као што је била ова.

На врх сале поређани су шест столова и на сваком је био колач, свећа и кољиво. Пошто је освећена вода настао је обред резања колача. Ученице радничке школе отпевале су тачно и прецизно познати тропар Св. Сави „пути воводјашчаго жизан“ а после молитве сваки је свештеник обртао са својим домаћином и по једним ђаком из дотичне школе колач; а ђаци гимназије певали славске тропаре.

Радост и весеље обузели су непрегледну масу ђака и њихових родитеља, који су се гордили да дочекају тако ретко славље и виде ову торжаствену свечаност.

По том је Његово Преосвештенство Господин Др. Венијамин кратким китњастим говором поздравио ђаке и госте пожелевши им, да их кроз цео живот дух св. Саве упућује на све оно што је мудро и племенито. Преосвећени је саслушан са највећом пажњом и поздрављен од ђака песмом „Исполаети деспота“

Предавач тога дана био је г. Мирко Драговић, професор и катикета пожаревачке гимназије, који је у своме дугом и исцрпном говору о Св. Сави расветлио све моменте његовог узорног живота. Почео је од детињства младога сина Немањиног Растка па све до дубоке старости.

Због лепоте и важности овог предавања ми га доносимо на уводном месту нашега листа.

Директор гимназије г. Аца Милићевић, такође као представник највеће просветне установе у Пожаревцу са своје стране поздравио омладину и госте истакавши колико је ово важан момент у историји нашег народа.

Да би, пак, својим ученицима дао прилике да о св. Сави више читају, размишљају и нападају се духом и идејама његовим он је још раније у договору са професорским саветом позвао ђаке да напишу тему о св. Сави и казао, да ће они ђаци, који буду најбоље тему израдили, бити поред похвале пред професорима и ђацима, и новчано награђени. Ова жеља г. директора изазвала је честољубље код ученика, те се велики број ђака, оба пола, латио пера и о томе писао. Награду за рад о Св. Сави добио је Дарко, син Душана Стошића, адвоката овдашњег.

После неколико декламација и лепо отпеваних песама настало је послуживање, па је заказан велики духовни концерат за три часа после подне.

После подне још пре три часа сала је била препуна најотменије публике, тако да је Његово Преосвештанство Господин Др. Венијамин праћен својим свештенством једва ушао у њу.

После отпеване химне св. Сави прочитао је Дарко Стошић ђак VII разреда награђени темат о Св. Сави. Дарко је саслушан са највећом пажњом и френетично поздрављен од свију присутних у дому. Његова појава на говорници, његова дивна пропансијација свога дела биле су стално предмет особитих симпатија интелектуалног света.

Истина, код њега као пролетарца у оваквим пословима, било је историских грешака и нетачних тумачења појединих чињеница; али се с првом може рећи да је он био јунак тога дана.

Од свију песама и декламација најинтересантнија је била Радојковићеве, ученице IV разр. осн. шк. „Мртав је краљ“. — Ова девојчица на свима духовним концертима узимала је учешћа и била предмет особитог дивљења; али је овом приликом била величанствена. Она је цела унела се у значај ове песме и са таквим патосом исту рецитовала да је сузе извела на очима целе публике.

Овај дан остаће у неизгладивој успомени града Пожаревца и наше св. цркве. Никада још наш свет није био тако потрешен и одушевљен као тога дана. Никада и ни у чему грађанство ове вароши није било сложено, као у извођењу ове свечаности.

Нека би дао Благи Бог, да дух Св. Саве пробуди наш народ из учмалости и индиферентизма према светињама народним; те да са поносом гледамо у своју будућност као што гледамо у своју прошлост коју је створио Св. Сава.

Вести из наше епархије

Постављења и премештаји

Њ. П. Е. Браничевски Господин Др. Венијамин изволео је својом:

1) јереја Јанка Л. Станића, поставити за привр. пароха пољавачке парохије.

2) Одлуком бр. 2288 од 13/26.XII.1934 г. јереја Војислава Стојиловића пароха шевичког преместити и поставити за пароха средњевског.

3) одлуком арх. власти бр. 2305 од 16/29.XII.1934 г. јереј ја Милош Вучковић, парох макачки премештен је и постављен за пароха осип. лугавачког;

4) одлуком бр. 2281 од 12/25.XII.1934 год. разрешити од старешинства м-ра Витовнице синђела Серафима за старешину м-ра Горњака.

5) одлуком бр. 2281 од 12/25.XII.1934 г. постављен је за в. д. стареш. м-ра Витовнице синђел Пзвле, стареш. м-ра Манасије поред досадање дужности.

6) одлуком бр. 2281 од 12/25.XII.1934 год. разрешити од старешинства м-ра Копорина јеромонаха Луку, старешина манастира Миљкова.

7) одлуком бр. 2281 од 12/25.XII.1934 г. поставити за в. д. старешине м-ра Копорина архимандрита Макарија, стар. манастира Раванице поред досадање дужности,

8) одлуком бр. 2281 од 12/25.XII.1934 год. поставити за намесника м-ра Копорина јеромонаха Агатангела, сабрата м-ра Манасије.

9) одлуком арх. власти бр. 3281 од 12/25.XII.1934 г. постављен је за намесника м-ра Витовнице јеромонах Мирон, намесник м-ра Манасије.

10) одлуком арх. власти бр. 2281 од 12/25.XII.1934 г. постављен је за намесника м-ра Манасије јеромонах Исакија, досадањи намесник м-ра Витовнице.

11) одлуком арх. власти бр. 2287 од 13/26.XII.1934 год. јереј Славољуб Бисић постављен је за привр. пароха I петровачке парохије.

12) одлуком арх. власти бр. 153 од 19.I.II.1935 премештен је јереј Александар Макаренков парох нереснички и постављен је за пароха макачке парохије.

13) одлуком арх. власти бр. 1871/34 год. јереј Александар Калера в. д. пароха II четерешке парохије постављео је за прив. пароха исте парохије;

14) одлуком арх. власти бр. 88 од 11/24.I.1935 год. премештен је јереј Већеслав Зејн, привр. парох бигренички и постављен за капелана пароху кисељевском;

15) одлуком арх. власти бр. 154 од 19.I.II.1935 досадањи привр. парох II дозовичке парохије јереј Душан Николић постављен је за сталног пароха исте парохије.

Рукоположени

Њ. П. Е. Браничевски Господин Др. Венијамин изволео је на св. литургијама рукоположити у чин ђакона, јерођакона, и свештеника следећа лица.

1) Богослова Јанка Л. Станића у чин ђакона на дан 2/15 XII.1934 г. а у чин јереја 3/16.XII.1934 г. у овд. саб. храму.

2) Ђакона смед. цркве Славољуба Бисића у чин свештеника на дан 17/30.XII.1934 г. у саборном храму у Пожаревцу.

3) монаха Романа, сабрата м-ра Миљкова у чин јерођакона на дан 1/14.I.1935 г. у саборном храму у Пожаревцу.

Расписи

Препис

Господене Министре,

Из многих срезова на подручју пређашње Краљевине Србије учестале су у последње време жалбе врховним црквенскоуправним властима, да им парохијани у много случајева неће да плате — прописане таксе за извршена им свештенодејства, а када се свештеници, и онако погођени тешким материјалним приликама, обратe општинским и среским властима ради интервенције, редовно бивају одбивени под изговором да сада није време за наплату свештеничке вересије.

Како је чл. 9 Закона о уређењу свештеничког стања од 31.XII.1882 год. одређено, да све таксе за свештенодејства, „које сам свештеник не би могао наплатити, дужне су општинске власти на захтев свештеника у року од два месеца дана наплатити и предати му“, а ако би то не би учиниле у одређеном року, казниће се новчано, — част нам је на основу одлуке овог Патријаршијског управног одбора од гореозначеног дана под горњим бројем, учтиво Вас замолити, Господине Министре, за подејствовање код Господина Министра унутрашњих послова, да општинске и среске власти по питању наплаћивања свештеничких вересија за извршена свештенодејства поступају увек и у року одређеном напред цитираним законским чланом.

Епископ банатски,
Георгије с. р.

Господину Д-ру Драгутину С. Којићу, Министру пољопривреде, као заменику Министра правде.

Београд.

Ад. бр. 1742/252.-1934

Његовом Преосвештенству Господину Венијамину Епископу Браничевском

Пожаревац.

Ради знања у вези акта пређашњег администратора Епархије браничевске, Његовог Преосвештенства Епископа нишког Господина Јована Ебр. 1404 од 1 августа 10 јула 1934 године.

У Сремским Карловцима 1934 год.

Епископ банатски,

м. п.

Георгије с. р.

Православни

Епископ Браничевски

Бр. 2232

2/15 децембра 1934 године

Пожаревац.

Црквеном Суду

Пожаревац.

Предње се доставља Суду ради знања и сходног управљања.
С благословом

Епископ Браничевски,

Венијамин с. р.

Да је овај препис веран своје оригиналу, а који се налази у архиви овога суда под бр. 9037/934 год. (Н-77), — Црквени суд православне Епархије браничевске по званичној дужности без наплате таксе — о в е р а в а :

Бр. 9037

За Претседника Црквеног суда

29. XII 1934/11. I. 1935 год.

в. д. Архијерејског заменика

Пожаревац,

члан — протопрезвитер

Секретар,

Добр. М. Лучић

Мил. Н. Димићријевић

Наплата свештеничке зараде

Поводом наплата ненаплаћених свештенорадњи, код већине свештенства шаље Вам се у препису акт Патријаршијског управног одбора бр 1742/934 г. којим је интервенисано код Господина Министра Унутрашњих послова, да општинске и полицијске вла-

сти излазе у сусрет свештенству, те да ово дође до своје насушне потребе.

Познато је и о томе не треба коментарз, да је непосредна наплата непопуларна, нарочито у неким случајевима, али ипак овај Суд налази, да ни један свештеник, не би требало, да на груб и очигледан начин тужака своје парохијане преко месне општинске власти или средске полицијске, но да то више лепим и помирљивим путем затражи и умоли, да се версија наплати, наравно увек чувати у таквим случајевима свој углед и достојанство. Да се не понизи код општинских часника, те да га они после с подсмехом или неким сажалењем гледају, но да буде увек достојанствен и отмен.

Овим путем не могу се многа гледишта и теримини изнети али Суд налази, да ћете Ви а и свештенство потпуно разумети прилике и околности те ћете настати, да се све и увек лепим путем реши.

Секретар,

Мих. Н. Димићријевић

За Претседника Црквеног суда

в. д. Архијерејског заменика
члан — протопрезвитер,

Добр. М. Лучић

Разрезивање црквеног приреза

Патријаршијски Управни Одбор под бр. 2214/450 од 23 новембра 1934 год. а на захтев овог Одбора, доставио је ово објашњење и улутство за опорезивање црквеним прирезом:

„У вези акта тога Епархијског Управног Одбора бр. 1813 934 г. овим саопћујемо, да као основица за опорезивање црквеним прирезом служе сви непосредни порези набројани у члану I Закона о непосредним порезима, и то само основни порези.

Црквени прирез се разрезаје и на службенички порез без обзира да ли дотични службеник има испод или преко 4,000.— динара месечно принадежности.

На молбу црквене општине пружиће дотично надлештво код којег је службеник задужен порезом потребне податке за разрез црквеним прирезом. У колико црквена општина не може да сазна надлештво код којег прима пензионер своје принадежности, има да позове дотичног пензионера да докаже суму плаћеног пореза,

Парохијанину, који има у више места иметкв, црквеноопштински прирез разрезају му се у оној општини где му се разрезају државни порез, дакле за сваку општину у којој има поседа разрезају се и црквено општински прирез."

Епархијски фонд

Епархијски Савет ове епархије на седници својој од 16. II 1933 год. основао је и прописао правила за „Епархијски фонд епархије Браничевске“, која су одобрена и од Светог Архијерејског Синода одлуком Син. бр. 13641/зап. 3177 од 25/12. XII. 1933 године.

Намена је овог фонда: подизање и одржавање Епархијског дома, помагањи религиозних, црквено просветних и добротворних установа и других посебних потреба епархије.

Као приходи предвиђени су: а) помоћ из епархијског буџета, б) добровољни прилози, дарови и завештаји појединих благочестивих хришћана, самоуправних тела и разних установа, в) прикупљени прилози на тасу у свима црквама и манастирима ове епархије једнога дана у години, који одреди старшина дотичне цркве по свом нахођењу, и г) други ванредни и непредвиђени приходи.

Фондом управља Епархијски Управни Одбор, а под надзором Патријаршијског Управног Одбора.

Да би и наша епархија могла напредовати и јачати и развити свој рад на хуманитарном пољу, и на корист и славу наше Свете Православе Цркве, њој су потребна материјална средства. У ту сврху основан је овај Епархијски фонд. Али он не може постићи свој циљ, ако не буде потпомогут од свештенства и целе пастве ове епархије.

Зато Епархијски Управни Одбор позива све свештенике и црквене управе, да му у прибирању материјалних средстава за овај фонд буду увек у помоћи, и то на тај начин: 1) што ће његову идеју и корист стално пропагирати међу својом паством и 2) што ће се свесрдно заузети да привуку што већи број дародаваца и занештача за овај фонд.

Обавезно је пак за све цркве и манастире у овој епархији да једнога дана, којегга буде по свом нахођењу одредио старшина дотичне цркве, после пригодне беседе, пронесу тас у цркви за прикупљање добровољног прилога за овај фонд, и то до краја ове буџетске 1934/35 године.

Прикупљени прилог сваки ће доставити своје архијерејском намеснику, а овај спискуално овоме Одбору. Управе манастира доставиће прикупљени прилог непосредно овоме Одбору.

Претседник
Епарихјског Управног Одбора
Епископ Браничевски,
Венијамин

Библиографија

„Библијско-богословски речник”

Уважени протојереј Драгиша Милетић, арх. заменик у Зајечару и ако оптерећен великом администрацијом, slabим здрављем и великим годинама своје старости, на заранцима свога живота издао је ову књигу за којом се осећала потреба у нашој цркви. — То вам је управо требник за све беседе и сигуран вођа по св. Писму, без које не би смео да буде ниједан свештеник, као ни без требника из кога чита молитве и врши требе.

Дело је ово превео прота Драгиша са руског језика од чувеног руског писца В. Михайловског, али му је дао такав карактер, као да је оригинално српско дело. Књижевни критичари веле: да је теже правилно превести туђе дело, него израдити своје оригинално дело. Туђем делу и туђим мислима дати националну драж и сочност мисли народа коме се туђа ствар даје, одиста је велика вештина.

Г. Милетић је ово извршио одиста уметнички, тако да нико неће моћи у њему наћи нечега њему страног и необичног.

Техничка страна овог дела такође је савршена; те цела књига заслужује похвалу. Стога је препоручујемо нашем свештенству од свег срца, јер ће имајући исту на необично лак начин моћи да састави беседу за сваки догађај и сваку прилику.

Она је у Русији дочекала неколико издања, те се издамо да ће и код нас бити радо примљена и срдечно прихваћена.

Лист „Сељанка”

Сви родољуби у земљи и наши симпатизери на страни видели су како је велике жртве поднео наш сељак у минулим ратовима и колике су неизмерне заслуге његове за стварање наше простране Отаџбине.

Докле је на делу несаломљив, у раду до крајних граница издржљив и родољуб, дотле је на дому мученик и паћеник, не због чега другог већ због крајње непросвећености и ниске културе своје и својих домаћица.

Ове чињенице потресле су срце свију родољуба па и нашег Великог Владара Блаженопоч. Краља Александра I. — У великој бризи да своје добром сараднику на изградњи државе — сељачку — помогне створио је нарочити фонд за просвећење и санирање села и у свакој прилици помагао све јавне раденике на овом племенитом делу.

Ту његову мисао и жељу прихватила је читава плеада родољуба и размилила се по народу сејући просвету и уносећи што више светлости и здравља по селима.

У овом послу нису изостале и жене, нарочито оне што су школоване и упућене на посао. Њихово је дело стварање домаћичких школа, помагање сиротих цркава и манастира, васпитање нудиља и т. д. и т. д.

На послетку латиле су се цера, те су покренуле и лист за шире масе народне „Сељанку“ под уредништвом чувене раденице гђице Даринке Лацковићеве, која је сав живот и себе саму предала служби на просвећивању и неговању свога народа.

Ово је већ трећа година од како овај листић излази и већ је поставио сигуран опстанак и постигао величанствен успех.

Стога и ми региструјемо ову чињеницу препоручујемо исти нашој браћи — нарочито оној по селима — да га искрено пригрле и у свој народ распростру зашта ће му народ искрено захваљан бити.

С

Напомена

У вези расписа Црквеног Суда Епархије Браничевске СБр. 8016/34 који је изашао у последњој свесци нашег листа од прошле године извештавају се браћа свештеници, да је штампарија Привредне Задруге православ. свештенства у Нишу штампала формуларе за брачна мирења са свима потребним обавештењима, актом за суд и позивима.

Г. Г. архијерејски намесници могу се обратити штампарији за ове формуларе, чија је техничка израда одлична, а цена минимална

Уредништво

Садржај

Неслужбени део:

Чланци и расправе:

Мирко Драговић:	Св. Сава као народни просветитељ и државник	- - - -	стр. 1
Мирко Драговић:	Св. Сава као књижевник	- - - -	" 10
Синђел Серафим:	Постанак Манастира Горњака	- - - -	" 13 ✓
Атанасије Илић:	Св. тајне и обреди	- - - -	" 17
Драг. Матејић:	Записник	- - - -	" 20
Јеромонах Иларион:	Дух Св. Саве	- - - -	" 24
Ст. Пајевић:	Са прославе Св. Саве	- - - -	" 25

Службени део:

Вести из наше епархије:

Постављења и премештаји	- - - -	" 28
Рукоположења	- - - -	" 30

Расписи:

Наплата свештеничке зараде	- - - -	" 31
Разрезивање црквеног приреза	- - - -	" 32
Епархијски фонд	- - - -	" 33

Библиографија:

Библијско-богословски речник	- - - -	" 34
Лист „Сељанка“	- - - -	" 34

Напомена.

Исправка

На страни 9 ред 10 одоздо стоји будна стражара а треба будни стражар

На страни 19 ред 1 одоздо стоји Милан а треба Атан.